

Zoekt Lira de confrontatie?

Dirk Visser *)

Veel uitgevers, televisie- en filmproducenten zullen het eind vorig jaar vastgestelde nieuwe aansluitingscontract van Lira nog niet hebben gezien, laat staan bestudeerd. Van hen die dat wel hebben, hebben er een aantal al verontrust met hun branche-organisatie gebeld. Niet zonder reden.

Het bewuste contract is overigens nog niet online beschikbaar, maar dat gaat wel binnenkort gebeuren (op www.lira.nl). Het is al wel toegestuurd aan nieuwe aanmelders, maar niet aan mensen die al langer aangesloten zijn bij Lira. Ook dat gaat binnenkort gebeuren.

De stichting Literaire Rechten Auteurs (Lira) hield zich in het verleden, en houdt zich op dit moment, in de praktijk nog steeds, hoofdzakelijk bezig met de verdeling van de drie wettelijke heffingen, de Thuisroepheffing, het Leenrecht en het Reprerecht en met de verdeling van de kabelgelden.

Blijkens haar nieuwe aansluitingscontract heeft Lira er echter voor gekozen om aangeslotenen te dwingen, als onderdeel van de verplichte 'basisoverdracht', een aantal belangrijke primaire rechten te laten overdragen.

Een auteur die zich wil aansluiten, bijvoorbeeld alleen om de bekende heffingen uitgekeerd te krijgen, is gedwongen om al zijn huidige én toekomstige primaire internetrechten, zoals *on demand* rechten en alle andere internetrechten, met betrekking tot het gebruik in audio(visuele) werken aan Lira over te dragen. Daarnaast lijkt de auteur ook zijn primaire televisierechten en rechten voor themakanalen met betrekking tot audio(visuele) werken aan Lira te moeten overdragen. Ook op dat punt is de rechtenoverdracht belangrijk uitgebreid.

Naast de verplichte 'basisoverdracht' biedt het contract ook de mogelijkheid voor facultatieve overdracht van nog meer rechten. Daarbij gaat het kort gezegd om zo ongeveer alle vormen van digitaal en online gebruik in tekstvorm. Als een schrijver van die mogelijkheid gebruik maakt, blijft er voor een uitgever weinig anders over dan het recht om de tekst in papieren vorm uit te geven.

Daarmee lijkt Lira de overstap te willen maken van een organisatie die alleen geldstromen ter zake van secundaire openbaarmakingsvormen verdeelt, naar een soort Buma/Stemra voor schrijvers die ook alle primaire openbaarmakingsvormen controleert en exploiteert en daarmee uitgevers en televisie- en filmproducenten het nakijken geeft.

Mogelijk gaat Lira weer, zoals in het verleden ten aanzien van vrijwillige extra overdracht wel gebeurde, relativerende geluiden verspreiden met de strekking dat zij deze primaire rechten niet, voorlopig niet, of alleen in overleg met uitgevers en producenten zal uitoefenen. Of dat ze deze rechten alleen zal uitoefenen als uitgevers en producenten geen 'redelijke vergoeding' voor de betreffende exploitatievormen aan de auteurs betalen.

Het is de zeer vraag of uitgevers en producenten zich daardoor gerust moeten laten stellen.

Feit is dat Lira schrijvers dwingt om rechten aan haar over te dragen die door de branche als primaire rechten worden gezien die nu via de normale exploitatie-keten auteur-producent/uitgever-omroep contractueel worden geëxploiteerd.

In feite verliezen uitgevers en televisie- en filmproducenten hiermee het recht om hun producten zelf via internet, televisie of themakanalen te exploiteren. Voor deze kern-exploitiievormen zou toestemming van (alleen) de uitgevers en producenten niet meer genoeg zijn, de toestemming van Lira zou ook steeds nodig zijn. Het is dan dus onmogelijk om hiervoor als uitgever of producent de benodigde exclusieve contracten met afnemers, zoals omroepen, af te sluiten. De uitgever of producent komt in een onmogelijke positie te verkeren nu de afnemers in veel gevallen een rechtenvrij product eisen, althans de mogelijkheid om het zelf te exploiteren zonder eerst nog om anderen toestemming te moeten vragen.

In veel gevallen zal een schrijver deze rechten ten aanzien van zijn bestaande werk helemaal niet aan Lira kunnen overdragen zonder contractbreuk te plegen met zijn uitgever of producent. Ten aanzien van zijn toekomstige werk brengt een schrijver zichzelf in de positie dat hij aan zijn uitgever of producent de rechten niet meer kan verschaffen die deze nodig heeft om zijn werk via internet of televisie te exploiteren.

Bij mijn weten heeft Lira deze overeenkomst vastgesteld zonder overleg met de brancheorganisaties van uitgevers, televisie- en filmproducenten. Nu is zij daar natuurlijk niet toe verplicht, maar naar mijn indruk zoekt zij hiermee wel erg sterk de confrontatie.

Een uitgever of producent zal moeten bedenken of hij nog wel in zee moet gaan met een schrijver die dit nieuwe aansluitingscontract van Lira heeft ondertekend. Ik vermoed dat deze nieuwe overeenkomst de nodige onrust en onzekerheid gaat veroorzaken.

Amsterdam/Leiden, 10 februari 2009

*) prof. mr D.J.G. Visser is hoogleraar intellectuele eigendomsrecht in Leiden en advocaat te Amsterdam (dirk.visser@kmvs.nl).